قواعد التجويد

PRAVIDLA TADŽWÍDU

Jak správně recitovat Korán

ISLÁMSKÁ NADACE V PRAZE

PRAVIDLA TADŽWÍDU

Jak správně recitovat Korán

Podle přednášek
pražského imáma Ahmada al-Khadmího

© Islámská nadace v Praze 2011 (1432 h.)

بسم الله الرحمن الرحيم

Nauka o tadžwídu

Nauka o tadžwídu popisuje správný způsob vyslovení Koránského slova. Tadžwíd musí být aplikován na každé písmeno, v každém slově v Koránu, což přináší vyslovení písmena tím nejlepším způsobem, kterým je výslovnost Proroka ﷺ.

Účelem této nauky je dosažení dokonalé recitace Koránu. Jinými slovy abychom se vyhnuli špatné výslovnosti a chybné recitaci Koránu.

Podstatou této nauky je dát každému písmeni při jeho vyslovení veškeré vlastnosti, které mu náleží, a to v přesné míře a kvalitě, a tím dosáhnout při jeho vyslovení dokonalosti.

Je povinností muslima se tuto vědu naučit? Naučit se tuto vědu je tak zvanou *farḍu kifája*, což znamená, že je povinností pro muslimy jako ummu, aby se tuto vědu naučili. Jakmile se tedy část muslimské obce pravidla tadžwídu naučí, přestává to být pro ostatní povinností.

Je povinností tuto nauku aplikovat? Pro každého muslima a muslimku je při recitaci Koránu povinností snažit se aplikovat tuto nauku, a to podle verše 4 v súře 73 – Zahalený:

„… a recituj Korán slavnostně.“ ﴿… وَرَتِّلِ ٱلْقُرْءَانَ تَرْتِيلًا﴾

Existují dva způsoby ve vzdělávání se v této nauce:

1. Učení se poslechem, což je způsob dřívějších učenců a učňů.
2. Recitovat před šejchem, který recitaci opravuje.

Nejlepší je spojit oba způsoby dohromady.

Stupně správné recitace

at-Taḥqíq (التحقيق):

1. toto slovo v arabštině znamená dosažení maxima v nějaké věci bez přidání něčeho, co do té věci nepatří, a bez ubrání něčeho, co do ní patří, čímž se objasní podstata této věci ve své nejlepší podobě.
2. v nauce o tadžwídu je tímto slovem myšleno dát každému písmenu

jeho právo, co do naplnění doby, správné výslovnosti *al-hamz* (*al--hamz* je zvuk předcházející každé samohlásce, který je v arabštině samostatným písmenem zvaným *hamza*), doby krátkých samohlásek arabsky nazývaných *ḥarakát*, které se zapisují jako znaky nad či pod písmena,[1] naplnění doby *ġunna*,[2] jasného vyslovení každého písmene tak, aby bylo každé písmeno jasně odděleno od druhého, zastavování se pouze na místech, kde to je v pořádku a správné vyslovení tzv. *iẓhár* a *idġám*.

al-Ḥadr (الحدر):
Toto slovo v arabštině znamená rychlou chůzi, ale také padání. V nauce o tadžwídu je tímto slovem myšlena recitace rychlým tempem, s dodržením všech pravidel správné recitace, zmíněných výše.

at-Tadwír (التدوير) :
Tento typ recitace je středem mezi předchozími dvěma stupni. (V arabštině toto slovo znamená zakulacení něčeho, pozn. překl.)

at-Tartíl (الترتيل):
Vlastnost doprovázející všechny tři předcházející stupně, neboť je to správný způsob vyslovení koránských slov s ohledem na místa přerušení.

1. lingvisticky toto slovo znamená pěkné a vhodné uspořádání, proto se říká o tom, který mluví jasně, pomalu, srozumitelně a jeho slova a věty jsou pěkně a vhodně uspořádány, že hovoří s „tartílem“ (od slovesa *jurattilu*).
2. terminologicky je tímto slovem myšlena přiměřeně pomalá recitace Koránu s jasným vyslovením každého písmene a s dodržením všech zmíněných pravidel.[3]

1 Vokalizace, v běžných textech se však samohlásky většinou nepíší, protože nejsou v arabštině považované za písmena.

2 *Ġunna* je nosový zvuk vznikající při vyslovení písmen „m“ a „n“ a při vyslovení tzv. *idġám bi ġunna* (viz níže).

3 Je nezbytné zopakovat, že *tartíl* není ve skutečnosti čtvrtým stupněm recitace, jak lze pochopit z předloženého textu, ale je to obecný výraz zahrnující všechny předchozí tři stupně s tím, že poukazuje také na zkrášlení hlasu při recitaci a zamýšlení se nad recitovaným textem. Pochopitelně s dodržením všech zmíněných pravidel – poz. překl.

Pravidla tadžwídu

al-Istiʿáḏa wa ʹl-basmala – الإستعاذة والبسملة

al-Istiʿáḏa (الإستعاذة)
al-Istiʿáḏa znamená pronést větu: أَعُوذُ بِٱللَّهِ مِنَ ٱلشَّيْطَٰنِ الرَّجِيمِ *aʿúḏu bil-láhi mina š-šajṭáni r-radžím*. al-Istiʿáḏa (الإستعاذة) vychází z verše 98, súry 16 – Včely: „Když Korán přednášíš, hledej u Aláha útočiště před satanem prokletým“ فَإِذَا قَرَأْتَ ٱلْقُرْءَانَ فَٱسْتَعِذْ بِٱللَّهِ مِنَ ٱلشَّيْطَٰنِ ٱلرَّجِيمِ

al-Basmala (البسملة)
al-Basmala znamená větu: بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ *bismilláhi r-raḥmáni r-raḥím.*

1. al-basmalou bychom měli začínat každou důležitou činnost
2. nachází se na začátku všech súr v Koránu, kromě súry 9 – Pokání
3. učenci se neshodli na tom, zda je al-basmala veršem v Koránu nebo není
4. shodli se na tom, že je součástí verše 30 v súře 27 – Mravenci: „… od Sulajmána je a zní, ve jménu Alláha milostivého a slitovného.“
5. jsou čtyři povolené způsoby jak číst al-istiʿáḏu s al-basmalou:

Příklad: súra al-Fátiḥa	al-istiʿáda → al-basmala → první verš
Spojení všech	أَعُوذُ بِٱللَّهِ مِنَ ٱلشَّيْطَٰنِ ٱلرَّجِيمِ بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ ٱلْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ ٱلْعَٰلَمِينَ
Oddělení všech	أَعُوذُ بِٱللَّهِ مِنَ ٱلشَّيْطَٰنِ ٱلرَّجِيمِ | بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ | أَلْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ ٱلْعَٰلَمِينَ
Pomlka mezi al-istiʿáḏou a al-basmalou	أَعُوذُ بِٱللَّهِ مِنَ ٱلشَّيْطَٰنِ ٱلرَّجِيمِ | بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ ٱلْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ ٱلْعَٰلَمِينَ

Spojení al-istiʿáḏy a al-basmaly a pomlka mezi al-basmalou a začátkem súry	أَعُوذُ بِٱللَّهِ مِنَ ٱلشَّيْطَٰنِ ٱلرَّجِيمِ بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ | ٱلْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ ٱلْعَٰلَمِينَ

Při čtení posledního verše súry s al-basmalou a veršem (verši) následující súry jsou tři povolené způsoby:

1. Spojení všech (poslední verš + al-basmala + první verš)
2. Oddělení všech (poslední verš | al-basmala | první verš)
3. Oddělení posledního verše súry od al-basmaly následující súry se začátkem následující súry (poslední verš | al-basmala + první verš)

Spojení posledního verše pouze s al-basmalou je nepřípustné, neboť by se zdálo, že posledním veršem súry je al-basmala

an-Nún as-sákina a at-tanwín النون الساكنة والتنوين

an-Nún as-sákina (النون الساكنة)

an-Nún as-sákina je písmeno „n“ (arabsky *nún*), nad kterým není žádná samohláska, ale je nad ním *sukún*, který se v arabštině vetšinou značí kroužkem nad písmenem ن, v Koránu se však používá jako značka pro tento druh sukúnu hlavička písmene *chá'* „ ـ ـ “ bez tečky.

at-Tanwín (التنوين)

Tanwín se v arabštině značí jako:

1. dvě čárky nad koncovým písmenem: (ـًـ) a čte se „-an“
2. dvě čárky dole pod písmenem: (ـٍـ) a čte se „-in“
3. značka nad písmenem (ـٌـ), čte se „-un“

Tanwín se nachází na konci podstatných jmen, například:

1. *rasúlan* – رَسُولاً
2. *rasúlin* – رَسُولٍ
3. *rasúlun* – رَسُولٌ

Pravidla pro an-nún as-sákina a tanwín

1. al-Iẓhár (الإظهار)

al-Iẓhár znamená číst písmeno „n“ *nún* a tanwín zřetelně, bez nazalizace takzvané *ġunny* (غنة). *Ġunna* je zvuk, který vychází nosem, jako například nosovky ve francouzštině (např. ve francouzském slovním spojení *Un peu* = „trochu“), v češtině často vyslovujeme

nosové „n“ ve slovech jako například „branka“, „Hanka“ atd.
Písmena al-iẓháru, tedy písmena, která následují za písmenem „n“ – *nún* jsou: أ ه ح خ ع غ, patří mezi hlásky hrdelní, protože se tvoří v hrdla. Následuje-li tedy jedno z těchto písmen po tanwínu nebo po hlásce نْ, čte se jasné „n“ bez *ġhunny*.

Příklady:

Tanwín	Ve spojení	V jednom slově	Písmeno
... كُلٌّ ءَامَنَ...	... مَنْ ءَامَنَ...	... يَنْـَٔوْنَ...	أ
... جُرُفٍ هَارٍ...	... مِنْ هَادٍ...	... يَنْهَوْنَ...	ه
... عَلِيمٌ حَكِيمٌ...	... مَنْ حَآدَّ...	... يَنْحِتُونَ...	ح
... يَوْمَئِذٍ خَـٰشِعَةٌ...	... مِنْ خِزْيِ...	... ٱلْمُنْخَنِقَةُ...	خ
... سَمِيعٌ عَلِيمٌ...	... مَنْ عَمِلَ...	... أَنْعَمْتَ...	ع
... عَزِيزٌ غَفُورٌ...	... مِّنْ غِلٍّ...	... فَسَيُنْغِضُونَ...	غ

2. al-Idġám (الإدغام)

al-Idġám v arabštině znamená „vniknutí něčeho do něčeho, zdvojení“, v gramatice pak „asimilace“. Je to spojení písmene „n“ (*nún*) bez samohlásky s písmenem *já*, *rá*, *mím*, *lám*, *wáw* nebo *nún,* po kterém následuje samohláska, čímž vznikne jen jedno zdvojené písmeno, první písmeno „n“ (*nún*) nečteme, ale místo něho čteme písmeno za ním zdvojeně. Písmena al-idġámu jsou: ي ر م ل و ن, pro jejich snadnější zapamatování z nich můžeme vytvořit slovo *jarmalún* يرملون. al-Idġám se dělí na dva typy:

a. al-idġám neúplný s ġunnou
b. al-idġám úplný bez ġunny

a. al-Idġám neúplný s ġunnou – nazývá se neúplný, protože v něm zůstává stopa po písmenu *nún*, což je *ġunna*. Písmeno se čte na dvě doby, jedna doba se počítá pokrčením nebo narovnáním prstu. Jsou to písmena jsou ي ن م و, která tvoří slovo snadné k zapamatování – *janmů* ينمو.

Příklady:

Tanwín	Ve spojení	Písmeno
... بَرۡقٌ يَجۡعَلُونَ...	... مَن يَقُولُ...	ي
... يَوۡمَئِذٍ نَاعِمَةٌ...	... مِن نِّعۡمَةٍ...	ن
... عَذَابٌ مُّقِيمٌ...	... مِن مَّالِ ٱللَّهِ...	م
... يَوۡمَئِذٍ وَاهِيَةٌ...	... مِن وَرَائِهِم...	و

b. al-Idġám úplný bez ġunny – nazývá se úplný, protože dojde k úplnému vytracení písmene *nún* po němž nezůstává žádná stopa ani ve formě ġunny. Jsou to písmena ر a ل.

Příklady:

Tanwín	Ve spojení	Písmeno
... هُدًى لِّلۡمُتَّقِينَ...	... وَلَمۡ يَكُن لَّهُۥ...	ل
... غَفُورٌ رَّحِيمٌ...	... مِن رَّبِّهِمۡ...	ر

Z příkladů je vidět, že al-idġám se nevyskytuje uvnitř jednoho slova. Pokud se písmena idġámu v jednom slově vyskytnou, je al-idġám zakázaný. Taková slova jsou v Koránu pouze čtyři – دنيا ,قنوان ,صنوان, بنيان, (*bunján, qinwán, sinwán, dunjá*). V těchto případech čteme v - razné „n“ jako u al-iẓháru. Na dvou místech v Koránu čteme hlásku „n“ normálně, a to u oddělených písmen súr Já Sín a Nún:

﴿يسٓ وَٱلۡقُرۡءَانِ ٱلۡحَكِيمِ ...﴾ *já sín wa l-qur'áni l-hakím...*

﴿نٓ وَٱلۡقَلَمِ ...﴾ *nún wa l-qalami...*

3. al-Iqláb (الإقلاب):

al-Iqláb se používá následuje-li za písmenem „n“ nebo tanwínem písmeno „b“. Místo písmene „n“ tady čteme písmeno „m“, které vyslovujeme nosově s ġunnou a lehce. V Koránu se jako upozornění na *al-iqláb* píše malé písmeno „m“ (*mím*) „ م “, které je napsáno nad písmenem „n“ nebo tanwínem, viz ukázka نْ, ٌ, ً, ٍ.

Příklady:

Tanwín	Ve slovním spojení	V jednom slově
...عَلَىٰ كُلِّ نَفْسٍ بِمَا...	... مِنۢ بَعْدِ...	... بِذَنۢبِهِمْ...

4. al-Ichfá' (الإخفاء):

V arabštině *al-ichfá'* znamená „zastření“. Aplikuje se tehdy, když za písmenem *nún* se nachází jedno z písmen *al-ichfá'*. Pak čteme lehké, zastřené „n“ s ġunnou na dvě doby.

Písmena *al-ichfá'* jsou: ك ق ف ظ ط ض ص ش س ز ذ د ج ت ث.

Příklady:

Tanwín	Ve spojení	V jednom slově	Písmeno
... كُلُّ نفْسٍ تُجَٰدِلُ...	... إِن تَصْبِرُواْ...	... أَنتَ...	ت
... جَمِيعًا ثُمَّ...	... مِن ثَمَرَةٍ...	... ٱلْأُنثَىٰ...	ث
... فَصَبْرٌ جَمِيلٌ...	... أَن جَآءَهُ...	... أَنجَيْنَٰهُ...	ج
... مِن مَّآءٍ دَافِقٍ...	... مَن دَسَّىٰهَا...	... عِندَ...	د
... كَرِيمٍ ذِى قُوَّةٍ...	... مِّن ذِكْرِ...	... مُنذِرُ...	ذ
... نَفْسًا زَكِيَّةًۢ...	... مَن زَكَّىٰهَا...	... أَنزَلْنَا...	ز
... قِيلًا سَلَٰمًا...	... مِّن سِجِّيلٍ...	... ٱلْإِنسَٰنُ...	س

ش	... مَنشُورًا...	... مِن شَيۡءٖ...	... بَأۡسًا شَدِيدًا...
ص	... مَنصُورًا...	... عَن صَلَاتِهِمۡ...	... قَوۡمًا صَٰلِحِينَ...
ض	... مَّنضُودٖ...	... مِن ضَرِيعٍ...	... قَوۡمًا ضَآلِّينَ...
ط	... ٱنطَلِقُوٓاْ...	... مَن طَغَىٰ...	... سَمَٰوَٰتٖ طِبَاقًا...
ظ	... فَٱنظُرۡ...	... مَن ظُلِمَ...	... ظِلًّا ظَلِيلًا...
ف	... يُنفِقُونَ...	... فَإِن فَآءُو...	... قَوۡمًا فَٰسِقِينَ...
ق	... يَنقَلِبُ...	... مِن قَبۡلُ...	... فَتۡحٞ قَرِيبٞ...
ك	... ٱلۡمُنكَرِ...	... مِن كُلِّ...	... ذِكۡرًا كَثِيرًا...

al-Mím as-sákina الميم الساكنة

al-Mím as-sákina – je to písmeno م „m“ (arabsky *mím*), po kterém nenásleduje žádná krátká samohláska *ḥaraka* – tedy *fatḥa*, *ḍamma* nebo *kasra*.

Pravidla pro al-mím as-sákina:

1. **al-Idġám aš-šafawí** (الإدغام الشفوي)
   Stažení retné. To znamená, že na konci slova je písmeno م, které je bez samohlásky a na začátku následujícího slova je písmeno م se samohláskou. V tomto případě spojíme tyto dvě م a vyslovíme je jako jedno dvojité م (tzn. se *šaddou* nad *mím* مّ) a písmeni bude zanechána samohláska, která následuje po druhém م.
   Příklad 1: súra 2:10 ﴿... فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٞ...﴾ přečteme takto: ... في قُلُوبِهِمَّرَضٞ... ... *fí qulúbihimmaraḍun*... .
   Příklad 2: súra 5:15 ﴿... جَآءَكُم مِّنَ...﴾ přečteme takto: ... جَآءَكُمِّنَ... ... džá'akummina... .
   Příklad 3: súra 60:11 ﴿...أَزۡوَٰجُهُم مِّثۡلَ ...﴾ přečteme takto: ... أَزۡوَٰجُهُمِّثۡلَ... ... *azwádžuhummiṯla*... .

2. al-Ichfá' aš-šafawí (الإخفاء الشفوي)

Částečné zastření – retné: Toto znamená, že na konci jednoho slova je *al-mím as-sákina* a na začátku následujícího slova je písmeno „b“ ب (arabsky *bá'*). V tomto případě spojíme tyto dvě hlásky dohromady a vyslovíme něco mezi م a ب, a to na dvě doby s ġunnou (co je *ġunna* a jak se vyslovuje viz výše). Po těchto dvou dobách s ġunnou vyslovíme normální hlásku „ب“.

Příklad 1: súra 7:45 ﴿... وَهُم بِٱلۡأٓخِرَةِ...﴾

Příklad 2: súra 105:4 ﴿... تَرۡمِيهِم بِحِجَارَةٖ...﴾

Příklad 3: súra 60:11 ﴿... أَنتُم بِهِۦ...﴾

3. al-Iẓhár aš-šafawí (الإظهار الشفوي)

Zdůraznění – retné: Toto nastane, když po *mím sákina* nenásleduje م ani ب. Jakmile následuje po mím sákina jakékoliv jiné písmeno arabské abecedy, toto م se vysloví normálně, tedy jasně, bez *idġám* či *ichfá'*. Toto může nastat jak ve dvou slovech, tak i v jednom slově. Iẓhár je pak výraznější, pokud následuje písmeno „w“ و (arabsky *waw*) či „f“ ف (arabsky *fá*), protože mají společné artikulační retné místo, tj. hláska „و“ se vyslovuje ze stejného místa jako م, hláska ف pak z velice blízkého místa.

Příklad 1: verš 54 ze súry 2 – Kráva

﴿وَإِذۡ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوۡمِهِۦ يَٰقَوۡمِ إِنَّكُمۡ ظَلَمۡتُمۡ أَنفُسَكُم بِٱتِّخَاذِكُمُ ٱلۡعِجۡلَ فَتُوبُوٓاْ إِلَىٰ بَارِئِكُمۡ فَٱقۡتُلُوٓاْ أَنفُسَكُمۡ ذَٰلِكُمۡ خَيۡرٞ لَّكُمۡ عِندَ بَارِئِكُمۡ فَتَابَ عَلَيۡكُمۡ إِنَّهُۥ هُوَ ٱلتَّوَّابُ ٱلرَّحِيمُ﴾

Příklad 2: verš 7 ze súry 1 – al-Fátiḥa

﴿عَلَيۡهِمۡ وَلَا ٱلضَّآلِّينَ﴾

al-Madd المدّ

al-Madd znamená prodloužení samohlásek pomocí písmen ا (*alif)*, ي (*já)* nebo و (*waw)* na dvě či více dob.

1. ا (*alif*) – prodlužuje samohlásku „a“ – قَال *qála* – on řekl
2. ي (*já*) – prodlužuje samohlásku „i“ – قِيل *qíla* – bylo řečeno
3. و (*waw*) – prodlužuje samohlásku „u“ – يَقُول *jaqúlu* – on říká

al-Madd se dělí na dvě skupiny:

1. al-madd al-aṣlí (المد الاصلي) – pravý, přirozený
2. al-madd al-farʿí (المد الفرعي) – druhotný

1. al-Madd al-aṣlí (المد الاصلي)

Nazývá se též přirozený, protože není ani příliš dlouhý, ani příliš krátký. Čte se na dvě doby, ve slově se vyskytuje pouze písmeno maddu a není důvod k prodloužení na více než dvě doby, které se odměřují pokrčením a narovnáním prstu.

Příklad 1: قَالَ–ا
Příklad 2: يَقُولُ–و
Příklad 3: قِيلَ–ي

2. al-Madd al-farʿí (المد الفرعي)

Může být delší než dvě doby, protože se před nebo za maddem vyskytuje některá z příčin protažení. Touto příčinou může být *al-hamz* (الهمز) nebo *sukún* (السكون). V Koránu se *madd* značí malou vlnovkou nad písmenem maddu, nad „alif“ آ, nad „w“ وَ nad „j“ يَ.

a. al-Madd z důvodu al-hamzu (الهمز)

1. Buď je *al-hamz* před písmenem maddu, tzv. madd záměnný (arabsky *madd al-badal* – مد البدل)
2. Nebo se *al-hamz* nachází za písmenem maddu a to jsou madd spojený (*al-madd al-muttaṣil* – المد المتصل) a madd oddělený (*al-madd al-munfaṣil* – المد المنفصل).

1. Hamza se nachází před písmenem maddu

al-Madd al-badal – madd záměnný (مد البدل) – nazývá se záměnný, protože druhý *al-hamz* (který je bez samohlásky) se zamění za jedno z písmen maddu.

Příklad 1: أ – آمَنُواْ původně bylo: ءَامَنُواْ

Příklad 2: و – أُوتُواْ původně bylo: أُأتُواْ
Příklad 3: ي – إيمَاناً původně bylo: إِمَاناً

2. Hamza se nachází před písmenem maddu:
al-Madd al-muttaṣil – madd spojený المدّ المتّصل se nazývá též *al-wádžib* الواجب (povinný), protože recitátoři Koránu se shodli na povinnosti jeho protažení více než je madd přirozený, tedy více než dvě doby. Nazývá se *al-muttaṣil* (spojený), protože písmeno maddu a al-hamzu se nachází uvnitř jednoho slova. Čte se na čtyři nebo pět dob.

Příklad 1: súra 2:19 أ – ﴿... ٱلسَّمَآءِ...﴾...

Příklad 2: súra 2:228 و – ﴿... قُرُوٓءٍ...﴾...

Příklad 3: súra 67:27 ي – ﴿... سِيٓـَٔتۡ...﴾...

al-Madd al-munfaṣil – madd oddělený المدّ المنفصل se nazývá též *al-džá'iz* الجايز (povolený), protože je povoleno zkrátit ho na dvě doby. Nazývá se také oddělený, protože písmeno maddu se nachází na konci jednoho slova, zatímco al-hamz se nachází na začátku slova následujícího. Může se číst na dvě, čtyři nebo pět dob.

Příklad 1: súra 11:69 أ – ﴿... رُسُلُنَآ إِبۡرَٰهِيمَ...﴾

Příklad 2: súra 9:31 و – ﴿... أُمِرُوٓاْ إِلا...﴾

Příklad 3: súra 59:2 ي – ﴿... ٱلَّذِيٓ أَخۡرَجَ...﴾

S tímto maddem souvisí i *madd aṣ-ṣila aṭ-ṭawíla* مدّ الصلة الطويلة – tento *madd* se nachází za písmenem „h“ na konci slova (vyjadřující 3. osobu mužského jednotného čísla) a před ním je samohláska a za ním hamza.

Příklad: verš 131 ze súry 2– Kráva ﴿... إِذۡ قَالَ لَهُۥ رَبُّهُۥٓ أَسۡلِمۡ...﴾

b. al-Madd z důvodu sukúnu
Důvod sukúnu znamená, že se za písmenem maddu nenachází žádná samohláska. Tento *madd* se dělí na dva druhy:
1. al-madd al-ʿáriḍ lis-sukún المدّ العارض للسكون
2. al-madd al-lázim المدّ اللازم

1. al-Madd al-ʿáriḍ lis-sukún

al-Madd al-ʿáriḍ lis-sukún – madd přerušený sukúnem – znamená, že předposlední písmeno je jedním z písmen maddu a za posledním písmenem nenásleduje samohláska. Pokud se na tomto slově zastavíme, samohlásku nečteme a proto můžeme číst madd na dvě, čtyři nebo na šest dob. Pokud se na tomto slově nezastavíme, musíme číst *madd* pouze na dvě doby.

Příklad 1: súra 5:2 – أ ﴿... إِنَّ ٱللَّهَ شَدِيدُ ٱلۡعِقَابِ...﴾ *inna l-láha šadídu l-ʿiqáb*

Příklad 2: súra 23:1 – و ﴿... قَدۡ أَفۡلَحَ ٱلۡمُؤۡمِنُونَ...﴾ *qad aflaḥa l-mu'minún*

Příklad 3: súra – ي ﴿... ٱلۡحَمۡدُ لِلَّهِ رَبِّ العَٰلَمِينَ...﴾ *al-ḥamdu lilláhi rabbi l-ʿálamín*

2. al-Madd al-lázim

al-Madd al-lázim – madd povinný se čte tehdy, následuje-li za písmenem maddu *sukún*, ať se na tomto slově zastavíme nebo ne. Tento madd se čte povinně na šest dob. *al-Madd al-lázim* se rozděluje na:

a. al-Madd al-kalimí المدّ الكلمي
b. al-Madd al-ḥarfí المدّ الحرفي

a. al-Madd al-kalimí

al-Madd al-kalimí – madd slovní rozdělujeme dále na težký (*al-muṯaqqal* – المثقل) a lehký (*al-muchaffaf* – المخفف)

al-Muṯaqqal (těžký) – znamená, že za písmenem maddu následuje písmeno bez samohlásky, které je zdvojené (je nad ním *šadda*). Jelikož písmeno maddu je následováno šaddou (zdvojené písmeno), nazývá se tento druh protažení těžký a protože protahované písmeno a důvod protažení *sukún* se nacházejí v jednom slově, tak se protažení nazývá slovní.

Příklad 1: súra 69:1 – أ ﴿... ٱلۡحَآقَّةُ...﴾

Příklad 2: súra 6:80 – و ﴿... تُحَٰٓجُّوٓنِّي...﴾

K tomuto maddu patří také madd rozlišující (*madd al-farq* – مدّ الفرق) před slovem s určitým členem „al“ أل. „Alif“ أ je tázací částice, a proto se „alif“ أ z určitého členu „al“ změní na písmeno maddu آ, abychom tak rozlišili mezi otázkou a oznámením, jako například zde v súře 10:59 ﴿... قُل ءَآللَّهُ أَذِنَ لَكُمْ...﴾

al-Muchaffaf (lehký) – písmeno, které následuje za písmenem maddu, není zdvojené. V Koránu se vyskytují pouze dva případy tohoto maddu a to v súře Jonáš:

Příklad 3: súra 10:91 ﴿... ءَآلْـَٰٔنَ وَقَدْ عَصَيْتَ...﴾

Příklad 4: súra 10:51 ﴿... ءَآلْـَٰٔنَ وَقَدْ كُنتُم...﴾

b. al-Madd al-ḥarfí

Nachází se v oddělených písmenech na začátku súr, ale jen u těch písmen, jejichž název sestává ze tří písmen, přičemž prostřední z nich je jedno z písmen maddu. Například písmeno *nún* ن – prostřední písmeno je و *waw* a za ním je *sukún*. Všechna tato písmena v Koránu jsou: ن *nún*, ق *qáf*, ص *sád*, ع *ʿain*, س *sín*, ك *káf*, ل *lám*, م *mím*, neboli všechna písmena arabské věty: نقص عسلكم. Tento madd se dělí na tři typy: težký (*al-muṯaqqal* – المثقل), lehký (*al-muchaffaf* – المخفف) a *madd al-lín* (مدّ اللّين)

al-Muṯaqqal (těžký) – čte se v případě, že mezi oddělenými písmeny vzniká *al-idġám* (الإدغام), například الٓمٓ čteme أَلِفْ لَام مِّيمْ *alif lám mím*, mezi dvěma „m“ vzniká *al-idġám* a *ġunna*.

al-Muchaffaf (lehký) – je v případě, že nevzniká *al-idġám* mezi oddělenými písmeny. Například v súře 68 – Pero, verš 1: ﴿... نٓ وَٱلْقَلَمِ...﴾ ... *nún wa l-qalami*....

c. al-Madd al-lín

Nachází se v posledním slově áji, pokud je předposledním písmenem tohoto slova و *waw* nebo ي *já* a nad ním *sukún*. Na posledním písmenu slova musíme v tomto případě zastavit. Před *já* a *waw* musí být samohláska „a“. Příklady v súře *Qurajš* (Qurajšovci) ve slovech: ﴿... ٱلْبَيْتِ...﴾, ﴿... خَوْفٍ...﴾ ...*al-bajt*..., ... *chawf*.... Můžeme ho číst na dvě, čtyři nebo na šest dob.

Výslovnost některých souhlásek transkripce

' (أ) – hlasivková závěrová nehlasná souhláska. Odpovídá zcela tzv. českému rázu, který se vyslovuje před každou samohláskou na začátku slova. Např.: ale ('ale), okno ('okno) aj. Pro výslovnost této hlásky na konci slova srov. české důrazové „ne'!“

t̲ (ث) – interdentální souhláska, která se vyslovuje jako anglické neznělé *th*. Špička jazyka je lehce opřena o nepatrnou mezeru mezi horními a dolními zuby, kterou vychází exspirační proud vzduchu. Např.: *t̲aldž* (sníh, led), *t̲awb* (oděv).

dž (ج) – vyslovujeme jako v češtině. Např.: *džanna* (zahrada), *džalál* (majestátní).

ḥ (ح) – hrdelní úžinová nehlasná souhláska. Její výslovnost je poměrně obtížná. Ústa se mírně otevřou, jazyk se stáhne do zadu, a tak se svou zadní částí vyklene proti zadní stěně hrdelní. Vzniká tak zvuk částečně podobný našemu „ch“, ale tvořený v hrdle, nikoliv v ústech. Tento zvuk lze napodobit mechanicky: vyslovujeme šeptem „h“ a přitom prsty silně tiskneme na hrdelní dutinu nad ohryzkem. Např.: *ḥaqím* (moudrý), *raḥma* (milosrdenství), *Ṣáliḥ* (vl. jm.).

d̲ (ذ) – interdentální souhláska. Je znělým protějškem hlásky „**t̲**“. Artikuluje se jako anglické znělé *th*. Např.: *d̲ahab* (zlato), *káḏib* (lhář).

ṣ (ص) – emfatická souhláska vyslovená jako pevně a důrazně artikulované „s“. Jazyk se pevnou artikulací vyklene proti zadní stěně hrdelní, čímž vznikne úžina, která dodá hlásce temného zabarvení. Např.: *ṣabr* (trpělivost), *baṣír* (vidoucí).

ḍ (ض) – emfatická souhláska vyslovená jako pevně a důrazně artikulované „d“. Špička jazyka se opře o horní řadu zubů a hřbet jazyka o dásně. Jeho zadní část se vyklene proti zadní stěně hrdelní. Např.: *faḍl* (laskavost), *'arḍ* (země).

ṭ (ط) – emfatická souhláska vyslovená jako pevně a důrazně artikulované „t“. Způsob artikulace je stejný jako u „**ḍ**“. Např.: *laṭíf* (dobrotivý), *fáṭir* (tvůrce), *ṭawl* (shovívavost).

ẓ (ظ) – emfatická souhláska vyslovená jako pevně a důrazně artikulo-

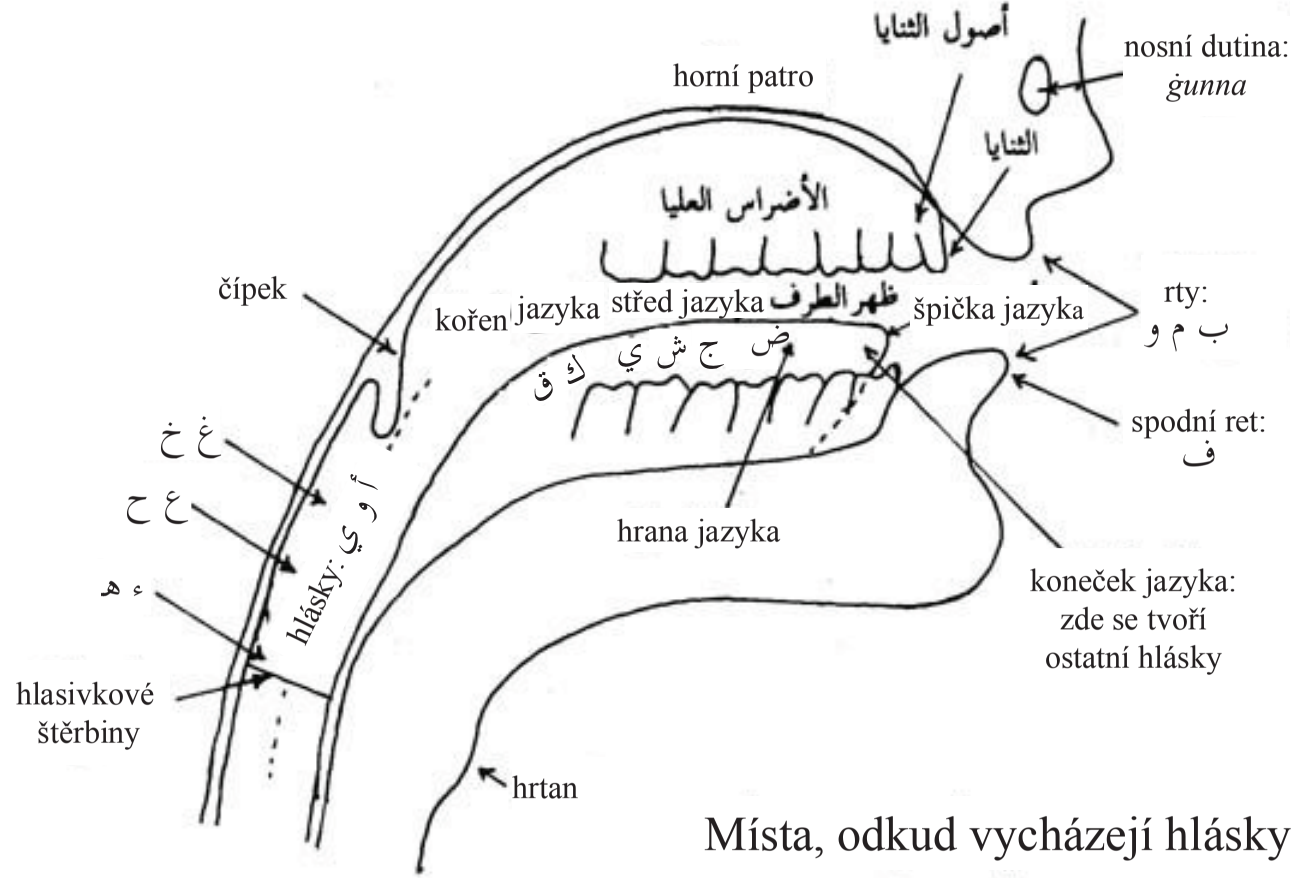
vané „z“. Jazyk se zlehka dotýká horních zubů, jeho zadní část se vyklene proti zadní stěně hrdelní. Např.: *lafẓ* (výslovnost), *ḥáfiẓ* (ochránce).

ʿ (ع) – hrdelní úžinová hlasná souhláska. Ústa jsou mírně otevřena, jazyk je stažen co nejvíce dozadu a vyklenut proti zadní stěně hrdelní. Zvuk této souhlásky je možno napodobit mechanicky: vyslovujeme nahlas „a“ a prstem tlačíme na hrdelní dutinu nad ohryzkem. Pro začátek je možno tuto souhlásku artikulovat jako silnější „'“ (hamzu). Např.: *ʿaẓím* (velkolepý), *maʿrúf* (známý).

ġ (غ) – měkkopatrová úžinová hlasná souhláska. Odpovídá našemu tvrdě ráčkovanému „r“. Např.: *maġrib* (západ), *maġfira* (odpuštění).

q (ق) – čípková závěrová nehlasná souhláska: jazyk je stažen do zadu, artikuluje proti čípku. Je to „k“ vyslovené co nejhlouběji v ústech. Např.: *qadír* (mocný), *quwwa* (síla).

w (و) – vyslovuje se obouretně jako anglické „w“ (*well*). Např.: *huwa* (on), *wahháb* (dárce).

Místa, odkud vycházejí hlásky

Pravidla tadžwídu – Jak správně recitovat Korán

1. vydání – červen 2011 (safar 1432)
Napsal: šejch Ahmad al-Khadhmí – imám mešity v Praze
Překlad: Daniela Bastlová a Kristýna Horáková
Odborná revize překladu: šejch Samer Shehadeh
Grafická úprava a sazba: Miroslav Krakovič

Vydala: Islámská nadace v Praze

